

Græsprotein fra proteingræs - fremstilling og status på udviklingen

Erik Fog^{a)} og Henning Sjørlev Lyngvig^{b)}

Plantewebinar 30. januar 2024

- a) Chefkonsulent, Innovationscenter for Økologisk Landbrug
- b) Landskonsulent markteknik, SEGES Innovation

Gode grunde til at producere græsprotein

Værdiskabelse af græs - miljøindsats

Lokalt produceret protein af høj kvalitet

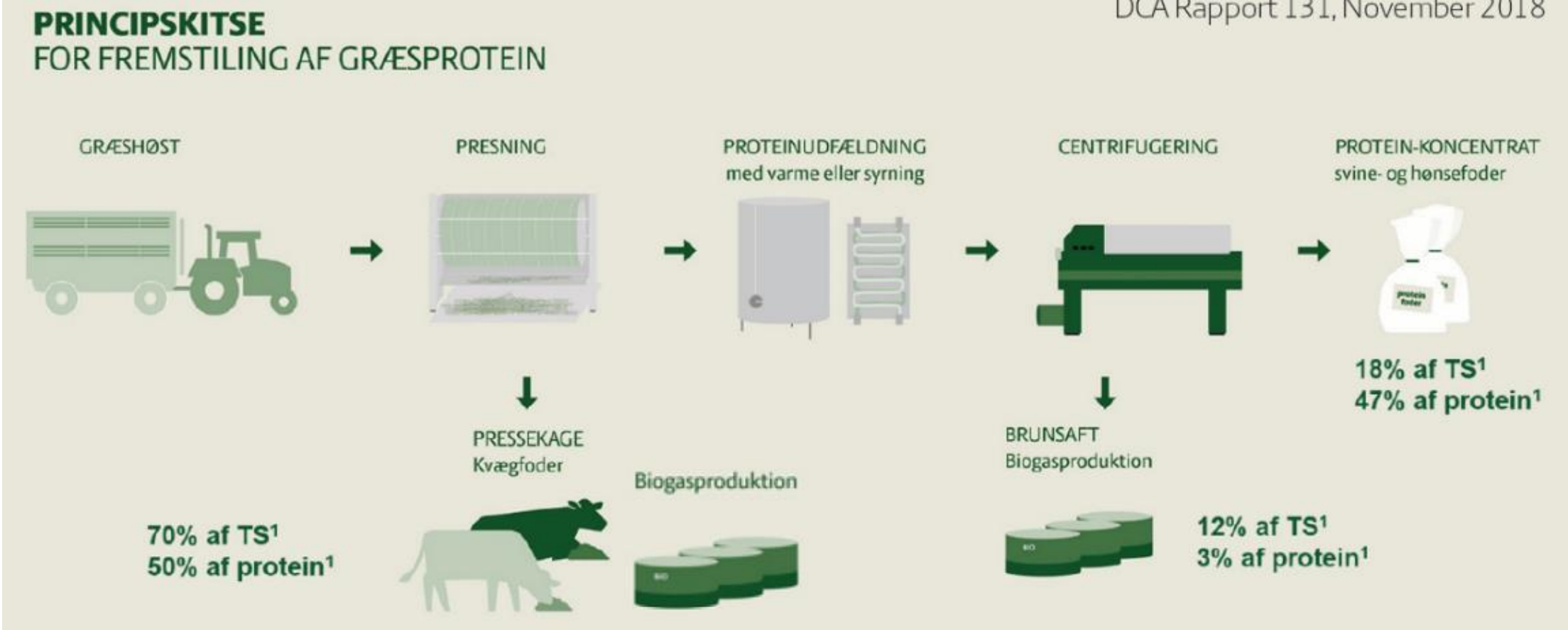
Værdifuld biomasse til biogas

Foto: Erik Fog

Produktionsflowet

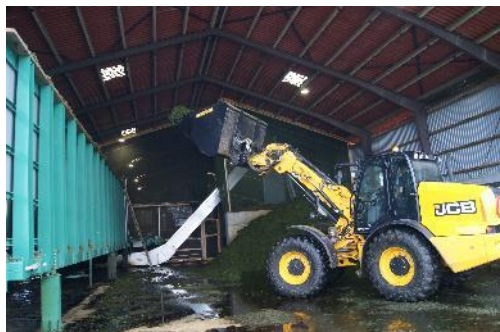
DCA Rapport 131, November 2018

Billeder fra Ausumgaard

Høst

Læsning

Neddeling

Skruepresser separation

Græspulp

Opvarmning af grønsaft

Dekanter separation

Brunsaft

Protein koncentrat

Græsprof Høsteknik til proteingræs

Henning Sjørlev Lyngvig
Landskonsulent, Maskiner og Markteknik
M: 9117 7620 | E: hsl@seges.dk

Webinar om proteingræs 30. januar 2024

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

SEGES
INNOVATION

Målsætning i arbejdspakken om høstteknik

At udviklet høstmaskiner der høster græsset optimalt, så proteinindholdet bevares og kvaliteten holdes i top:

- At udvikle høstteknologi til græs til proteinfremstilling, der sikrer kvalitet, kapacitet og arbejdsflow
- Græs til proteinfremstilling skal høstes mere skånsomt og uden neddeling
- Kontakt med jord skal minimeres
- Arbejdsflowet være så rationelt som muligt og tilpasses behandlingskapaciteten på bioraffinaderiet

Fra 2020 målsætning om helgræshøst.....

.....til inddragelse af finsnitter i 2022 og 2023

- MaksiGrass arbejder henimod en model med større skærebord – fra 2,2 til 2,6 m
- Kverneland udvikler en helgræshøster – med 6,5 m skærebord
- Men også en beslutning om at inddrage en finsnitter:
  - en løsning der er umiddelbart tilgængelig hos maskinstationerne
  - overvejelse om kort mellemlagring er problematisk – det ville lette logistikken

Testforløb

Måleparametre

- Grønmasseudbytte + græsanalyser (protein, sand, tørstofprocent mv.)
  - Jordpakning (penetrometermåling)
  - Saftafløb
  - Temperaturstigning ved mellemlagring

  - Brændstofforbrug
  - Kapacitet
  - Arbejdsredskabernes effektbehovet
-
- Økonomiopgørelse ved høst og vejtransport (i samarbejde med Michael Højholdt, SEGES)

2023 test plan

- 1) MaksiGrass med ny 2,7 m skærebord
- 2) Kverneland udviklings-helgræshøster – samme maskine som i 2022
- 3) Finsnitter fra Tipsmark Maskinstation med 6.1 m helsædsbord (7 mm snitlængde)
- 4) Traditionel 10 m skårlægger med bånd + finsnitter med pickupbord (7 mm snitl.)

Helgræs eller finsnittet græs

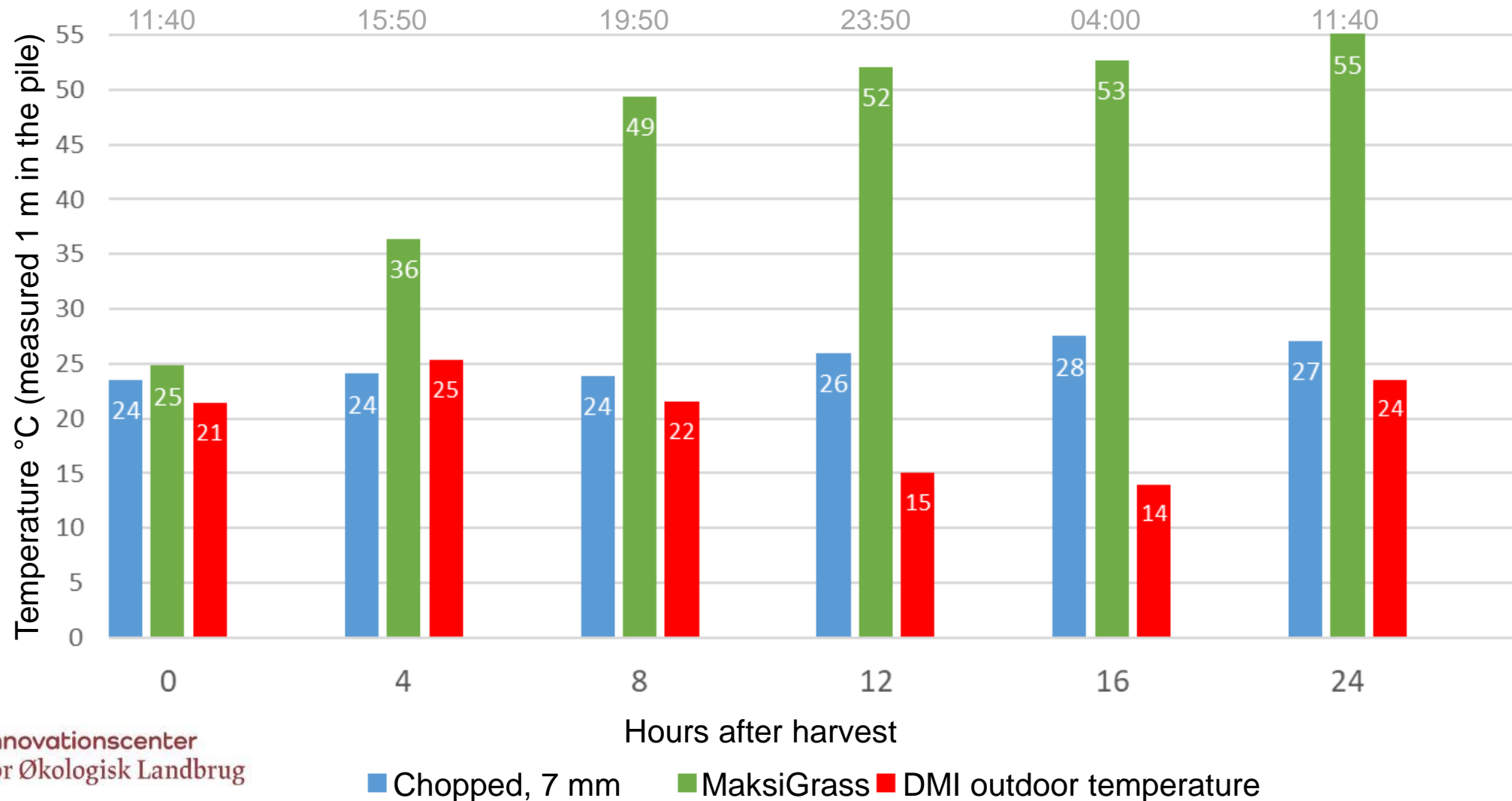
– helgræs giver højeste proteinudbytte, men totaløkonomien er afgørende

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

SEGES
INNOVATION

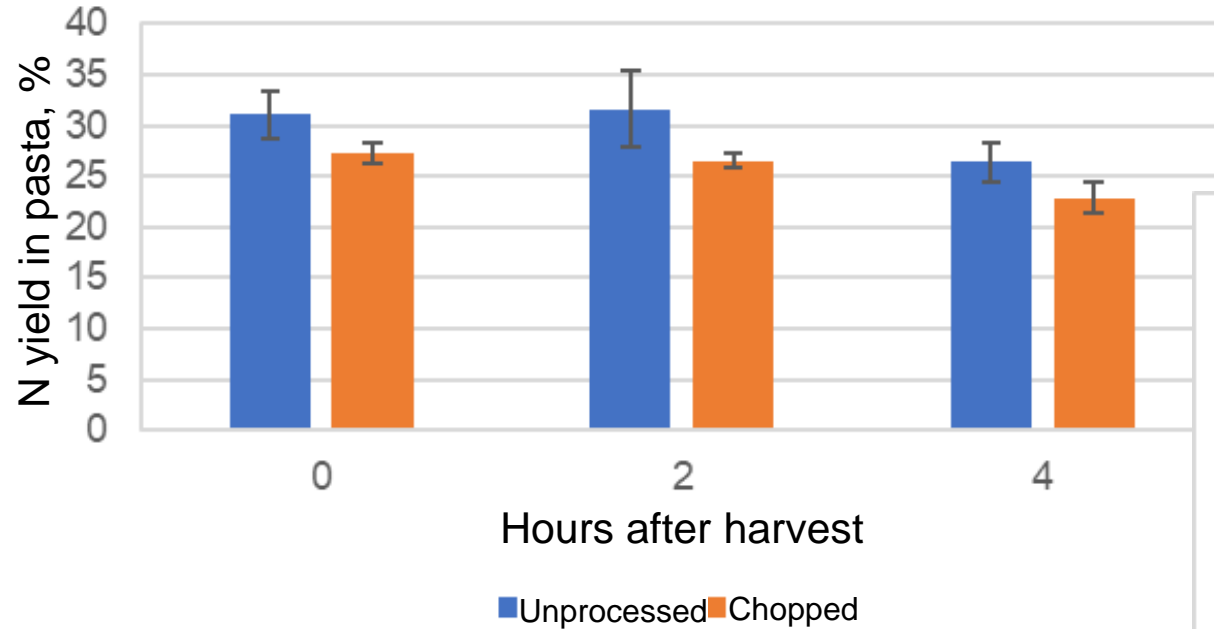
Temperaturudviklingen over 24 timer – under meget varme forhold

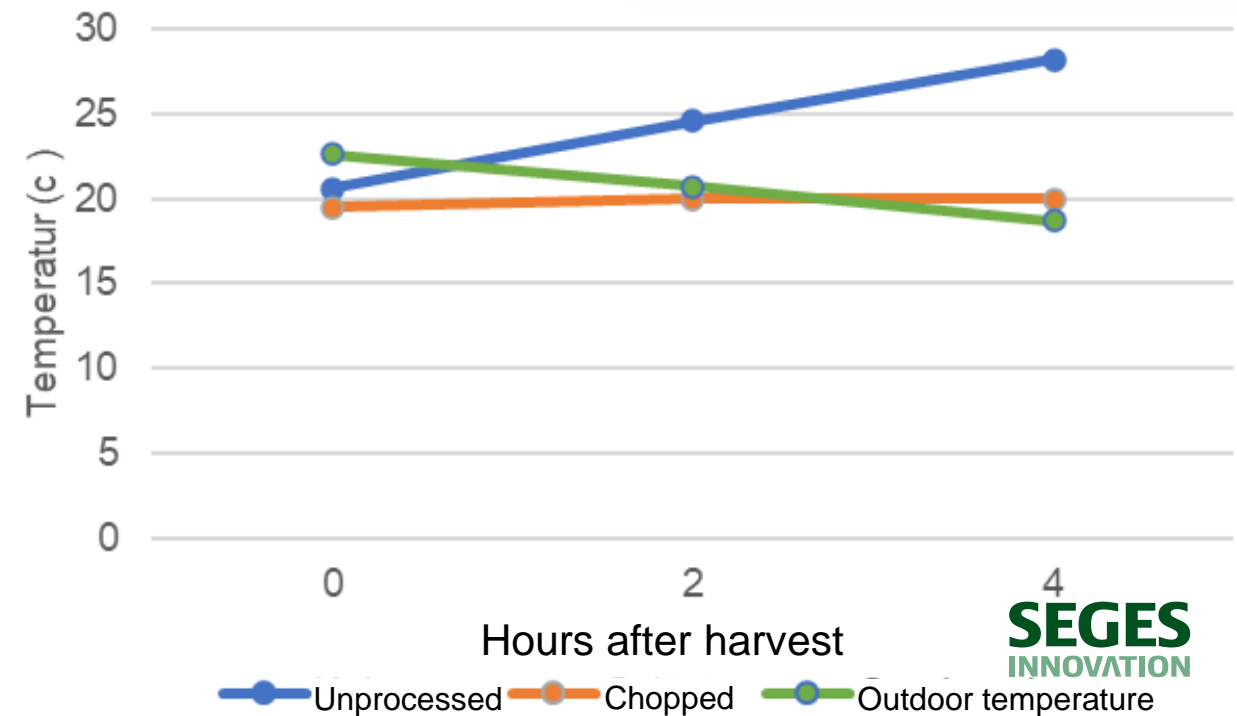
Temperaturudviklingen over 4 timer – under køligere forhold

Protein yield in pasta

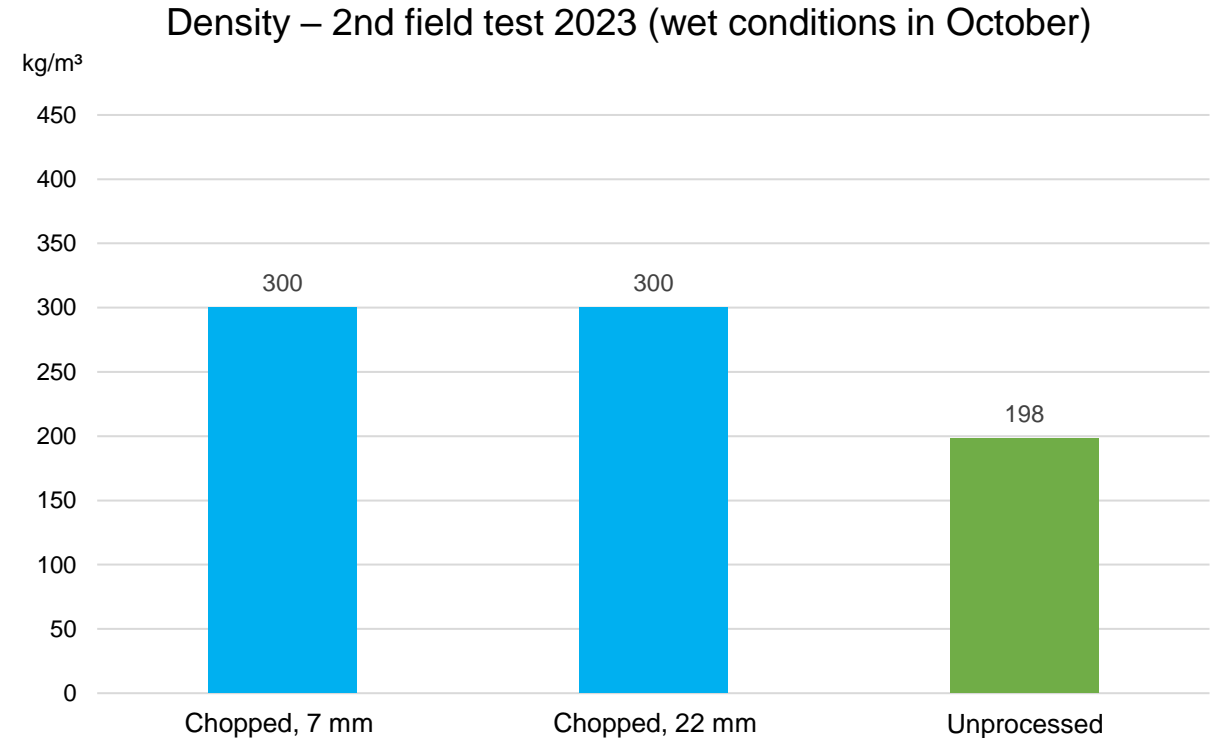
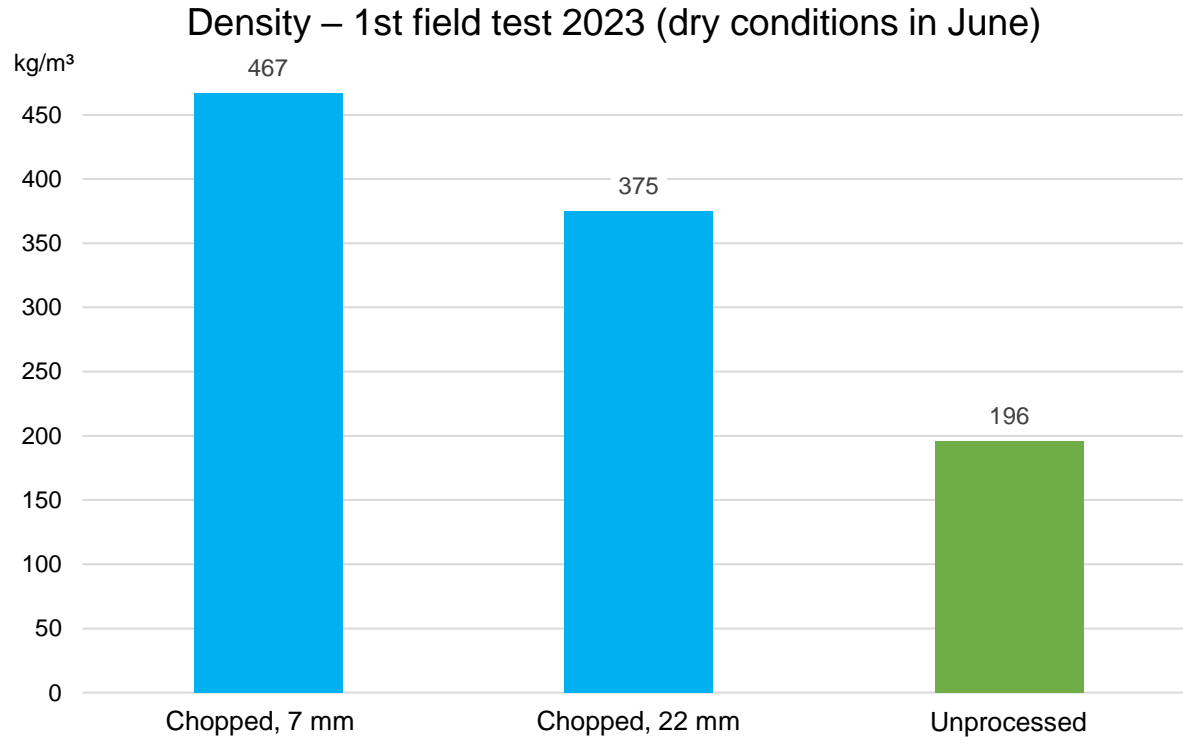

Temperature development in grass pile

- Yield, 0-4 hours = no significance
- Harvest method = significance

Densitet ved to snitlængder + ved helgræs

Kapacitet, udbytte og brændstofforbrug, 2023

Tabel 1. Brændstofforbrug og kapaciteter i skåret.

	Finsnitter, helsædsbord (7 mm)	Skårlagt og finsnittet (7 mm)	MaksiGrass (helgræs)	Kverneland (helgræs)	Finsnitter, helsædsbord (7 mm)	Skårlagt og finsnittet (7 mm)	MaksiGrass (helgræs)	Kverneland (helgræs)
Brændstof, l/t grønmasse	1,1	1,2	0,6	0,9	1,4	1,1	0,6	1,8
Kapacitet, ha/time*	7,0	11,8	2,4	2,5	7,0	11,3	2,4	2,4
Kap., t grønmasse/time*	92	166	36	30	95	141	35	30
Kapacitet i skåret uden transport*	1. testslæt, juni/tørre forhold				2. testslæt, okt./våde forhold			
Skårbredde (korrigeret matematisk**)	6,3	10	2,7	6,5**	6,3	10	2,7	6,5**

Maskinomkostninger, 2023

Tabel 2. Høstomkostning ved de fire høstmetoder.

			1. testslæt (2.825 kg TS pr. ha)		2. testslæt (2.534 kg TS pr. ha)	
			øre/kg TS	maskinst. øre/kg TS	øre/kg TS	maskinst. øre/kg TS
MaksiGrass	Traktor 125 hk	pris, kr.	11,3		12,6	
	MaksiGrass GT140	800.000				
		495.000				
Finsnitter m. helsædsbord		2.500.000	9,0	11,1*	10,0	12,4*
Skårlægger + finsnitter	Traktor 220 hk	1.325.000	9,6		10,8	
	Skårlægger med bånd	732.000				
	Finsnitter	2.250.000				
Ny Kverneland helgræshøster	Traktor 220 hk	1.325.000	12,3		13,7	
	Kverneland prototype	750.000				

*Ausumgaard bruger Tipsmark Maskinstation.

Opsummering af høstomkostninger 2020-2023

- 1) MaksiGrass helgræshøster, ombygget til 2,7 m skærebord:
11-15 øre pr. kg tørstof*
- 2) Finsnitter med 6.1 m helsædsbord (7 mm snitlængde):
9-10 øre pr. kg tørstof* (Ausumgaards maskinstation: 11-13 øre pr. kg tørstof*)
- 3) 10 m skårlægger med bånd + finsnitter med pickupbord (7 mm snitlængde):
10-11 øre pr. kg tørstof* = som helsædsbord, men med dobbelt kapacitet
- 4) Kverneland udviklings-helgræshøster (omregnet til 6,5 m skærebordsbredde):
12-14 øre pr. kg tørstof*

*ved udbyttene på 2.500-2.800 kg tørstof pr. hektar

Transportomkostning på/udenfor marken

- Finsnitter med SIWI hitch

- tidsforbrug på 2 x 1,7 ha
- + data fra Bounum Maskinstation (høster proteingræs for BioRefine)

ACJ Greenloader ombygget til væskeopsamling

Transport i marken med overlæsning - ACJ Greenloader med saft-opsamling og -overpumpning

- Safttab pr. tip-trailer (ca. 60 m³ / 36 ton) = 2,5 liter

Mulig afstand og transportomkostning

Tabel 7. Mulig køreafstand med de enkelte transportløsninger.

	Afstand uden høststop [#] km	Transportomkostning* øre pr. kg TS
MaksiGrass	0	9
En traktor med to frakørselsvogne	1,9	10
Greenloader permanent tilkoblet finsnitter, én forvogn og to hængere	7,1	8
En traktor, en Greenloader og én lastbil med sættevogn	5,4	8
En traktor, en Greenloader og to lastbiler med sættevogn	20,8	35
En traktor, en Greenloader og tre lastbiler med sættevogn	51,3	112

[#] Afstanden uden høststop beregnet ud fra enkelte målinger af medgået tid til fyldning samt standardtal for aflæsning, transporthastighed mv.

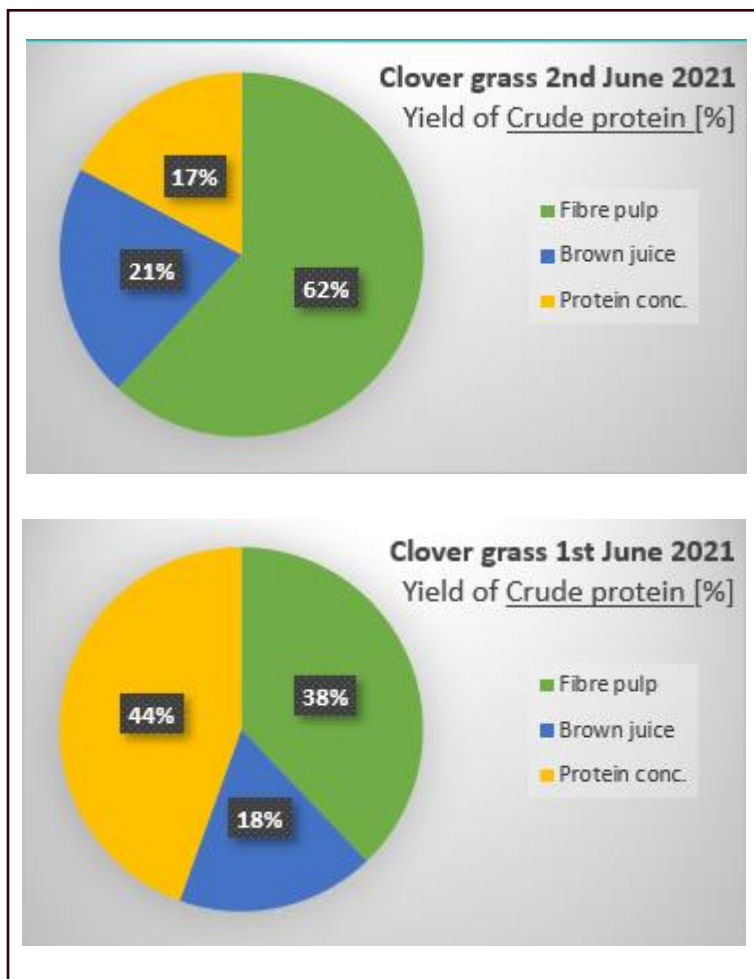
* Transportomkostningen er beregnet med ved samme timepris for stilstand og kørsel; omkostningen angivet ved maksimal afstand uden høststop. Hvis kapaciteten på 2 og 3 lastbiler udnyttes fuldt ud med højere høstkapacitet på kortere afstande, vil omkostning pr. kg TS blive lavere.

Tak for ordet

Kraftig neddeling af græsset vigtigt for proteinudbyttet

Aarhus Universitet

- Fordeling af protein uden ekstra neddeling:

Pulp	Brunsaft	Koncentrat
82 %	9%	9%

- Med ekstra neddeling:

Pulp	Brunsaft	Koncentrat
67 %	14%	19 %

Ausumgaard

Samspil med biogas

- Gode substrater til biogas:
- Pulp:
74 – 97 Nm³ metan pr. ton
- Brunsaft:
20 – 27 Nm³ metan pr. ton

Anvendelse af anlægget uden for græssæsonen?

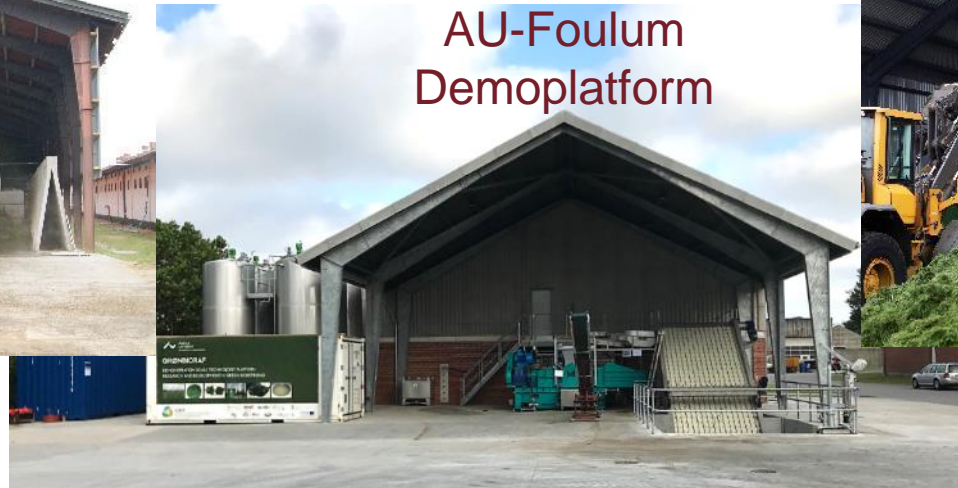
- Måske behandling af ensilage?
  - Gødningsvæske?
  - Aminosyreekstrakter?

Status på græsprotein-udviklingen

Ausumgaard

AU-Foulum
Demoplatform

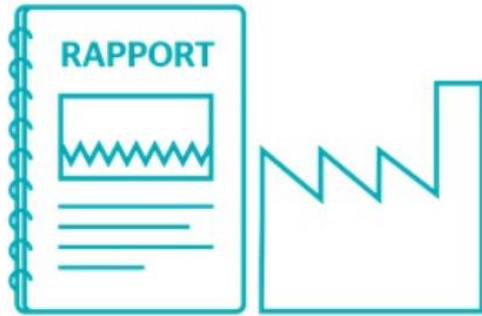

16 projektmodninger + 2 ansøgninger om etableringstilskud

Anlægspris: 80-100 mio. kr.

100% tilskud til forprojekt og 65 % tilskud til etablering

Tilskudsordninger til grøn bioraffinering

Læs om ordningerne, der understøtter udbredelse af grøn bioraffinering

- Læs om Landbrugsstyrelsens tilskudsordninger for Grøn bioraffinering:
- <https://lbst.dk/tvaergaende/groen-bioraffinering>

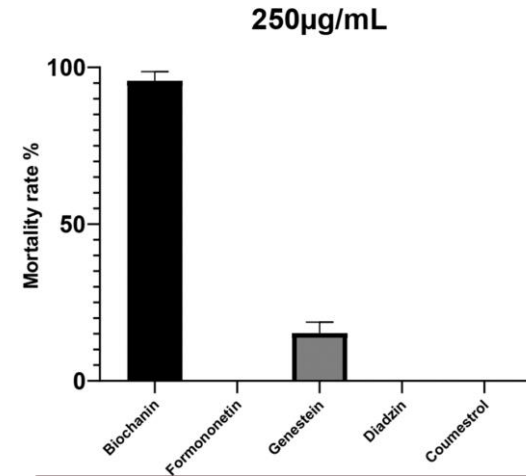
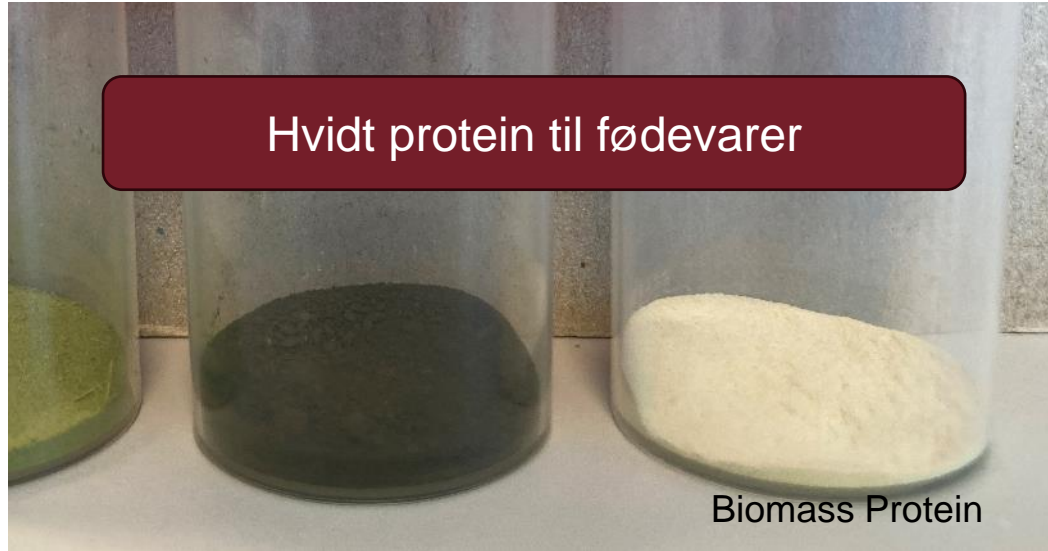

Ikke kun protein til foder

BiomassProteins pilotanlæg, foto: Mette Lübeck

Flere højværdi-produkter

Københavns
Universitet

Ekstrakt til behandling af indvoldsorm

Mikroalger med protein og olier dyrket på sidestrømme